MILIEU ADVIESBUREAU
Eco Reest

Advies vanuit een groen hart

Nader inventariserend onderzoek vleermuizen ter plaatse van:

Kerkstraat 49 t/m 109, Van Noortstraat 92 t/m 102 en 79a t/m 79p, en Roggeveenstraat 1a t/m 3p te Hoogezand

projectnummer

221706

TITELBLAD

RAPPORT			
Type onderzoek	Nader inventariserend onderzoek vleermuizen		
Locatie onderzoek	Kerkstraat 49 t/m 109, Van Noortstraat 92 t/m 102 en 79a t/m 79p, en Roggeveenstraat 1a t/m 3p te Hoogezand		
Projectnummer	221706		
Projectleider	[redacted]		
Auteur	[redacted]		
Controle en vrijgave	[redacted]		
Versie rapport	Versie:	Datum:	Reden vervallen:
	1.0	27 november 2023	Vigerende versie
Paraaf vrijgave	[redacted]		

OPDRACHTGEVER	
Naam	Woonstichting Groninger Huis
Contactpersoon	[redacted]
Adres	Kerkstraat 42 b, 9636 AC ZUIDBROEK

UITGEVOERD DOOR

info@ecoreest.nl
www.ecoreest.nl

Kantoor Hoogeveen
Elbe 2
7908 HB Hoogeveen
0528 373 982

Kantoor Almere
Landdrostdreef 124
1314 SK Almere
036 82 00 397

Kantoor Groningen
Friesestraatweg 213 A-D
9743 AD Groningen
0596 633 355

Eco Reest Holding BV is gecertificeerd volgens “NEN-EN-ISO 9001:2015”, voor het geven van milieukundig advies in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen en gebouwen met inbegrip van de uitvoering van gerelateerde onderzoeksactiviteiten op het gebied van bodemonderzoek en -sanering, ecologie, asbestinventarisaties en sloopbegeleiding.

Eco Reest BV is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Als aangesloten adviesbureau zorgen we samen met de andere leden voor een betere borging van kwaliteit in de uitvoering van ecologisch onderzoek.

Dit onderzoek en advies is tot stand gekomen onafhankelijk van de belangen van de opdrachtgever en derden.

Eco Reest BV is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en is gemachtigd gebruik te maken van de ontheffingen en correspondentie met bevoegde gezagen van het Netwerk Groene Bureaus met betrekking tot Wet natuurbescherming.

DISCLAIMER

Dit rapport is het resultaat van een nader onderzoek vleermuizen dat is uitgevoerd ter plaatse van Kerkstraat 49 tot en met 109, Van Noortstraat 92 tot en met 102 en 79a tot en met 79p, en Roggeveenstraat 1a tot en met 3p te Hoogezand, in opdracht van Woonstichting Groninger Huis. Ten behoeve van de juiste interpretatie van dit rapport is het noodzakelijk te beschikken over de gehele rapportage, inclusief bijlagen. De gebruikte foto’s zijn afkomstig van Eco Reest, tenzij anders vermeld.

Het rapport is ongeschikt voor toepassing in een juridische context indien de paginanummering van het rapport onjuist of onvolledig is, de bijlagen genoemd in de inhoudsopgave (deels) ontbreken en het projectnummer in het rapport en op de bijlage niet overeenkomt.

© 2023 Eco Reest BV.
Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding.
Wijze van citeren: Eco Reest 2023 Hoogezand_221706_ Kerkstraat 49 t/m 109, Van Noortstraat 92 t/m 102 en 79a t/m 79p, en Roggeveenstraat 1a t/m 3p_NO

We stellen dit rapport alleen ter beschikking aan derden in geval van schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1. INLEIDING 4
1.1 Aanleiding en doelstelling 4
1.2 Wettelijk kader 4
1.3 Leeswijzer 5

2. PROJECTGEBIED EN VOORGENOMEN WERKZAAMHEDEN 6
2.1 Beschrijving projectgebied 6
2.2 Voorgenomen werkzaamheden en planning 8

3. ONDERZOEKSOPZET 9

4. RESULTATEN VAN HET INVENTARISERENDE ONDERZOEK 10
4.1 Vleermuizen 10
4.1.1 Verblijfplaatsen 10
4.1.2 Foerageergebied 13
4.1.3 Vliegroutes 13
4.2 Huismus 14
4.3 Gierzwaluw 15
4.4 Overige waarnemingen 17
4.4.1 Grondgebonden zoogdieren 17
4.4.2 Niet-jaarrond beschermde nesten 18

5. EFFECTBEOORDELING 21
5.1 Functie van het projectgebied voor vleermuizen en effectbeoordeling 21
5.2 Conclusie effectbeoordeling vleermuizen 21

6. JURIDISCHE VERVOLGSTAPPEN 22
6.1 Toets toepasbaarheid Aedes Gedragscode 22
6.2 Ontheffing 22
6.3 Mitigerende en compenserende maatregelen 23
6.3.1 Ecologische begeleiding 23
6.3.2 Bescherming vogels tijdens het broedseizoen 23
6.4 Zorgplicht 24
6.5 Conclusies 24
6.6 Verantwoording 24

LITERATUURLIJST 25

1. INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de aanleiding en de doelstelling van het onderzoek en het wettelijk kader.

1.1 Aanleiding en doelstelling

Woonstichting Groninger Huis is voornemens om de gebouwen ter plaatse van Kerkstraat 49 tot en met 109, Van Noortstraat 92 tot en met 102 en 79a tot en met 79p, en Roggeveenstraat 1a tot en met 3p te Hoogezand te slopen en nieuwbouw te realiseren.

In dat kader is door Eco Reest een quickscan uitgevoerd (rapportnummer 221387, datum 17 november 2022). Hieruit is naar voren gekomen dat de locatie geschikt is voor zomer-, paar-, kraam- en (massa)winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis.

Om vast te stellen of uit te sluiten dat zich verblijfplaatsen of functioneel leefgebied van één of meerdere beschermde soorten op de locatie bevinden is Eco Reest BV gevraagd nader inventariserend onderzoek uit te voeren naar vleermuizen ter plaatse van Kerkstraat 49 tot en met 109, Van Noortstraat 92 tot en met 102 en 79a tot en met 79p, en Roggeveenstraat 1a tot en met 3p te Hoogezand.

Doel van het nader onderzoek is tweeledig:

1. Er wordt vastgesteld of en zo ja op welke manier, het projectgebied deel uitmaakt van het functioneel leefgebied van:
    - Gewone dwergvleermuis
    - Ruige dwergvleermuis
    - Laatvlieger
    - Meervleermuis

2. Daarnaast wordt bepaald of de voorgenomen werkzaamheden een overtreding van de Wet natuurbescherming (Wnb) tot gevolg hebben.

1.2 Wettelijk kader

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht. Tot dat moment zijn de voor dit onderzoek relevante bepalingen opgenomen in de Wet natuurbescherming, daarna in de Omgevingswet. De verbodsbepalingen staan dan verwoord in het Besluit Activiteiten Leefomgeving (Bal). Hoewel de relevante regels en verbodsbepalingen dus vanaf 2024 in een ander wettelijk kader staan, zullen deze inhoudelijk niet veranderen.
Ook zal vanaf 2024 toestemming niet langer via ontheffingen verleend worden, maar zal – bij overtreding van de verbodsbepalingen – een vergunning moeten worden verkregen. Het bevoegde gezag blijft, zoals dat ook nu het geval is, de provincie.

In dit hoofdstuk wordt het actuele wettelijke kader (Wnb) besproken.

Bescherming soorten van de Habitatrichtlijn en verdragen Bern en Bonn
Vleermuizen zijn een beschermde inheemse soortengroep als bedoeld in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn en is zodoende beschermd op grond van artikel 3.5 van de Wnb.

- Op grond van artikel 3.5 lid 1 van de Wnb is het verboden om soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, Bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van vogels, opzettelijk in hun natuurlijk verspreidingsgebied te doden of te vangen.
- Op grond van artikel 3.5 lid 2 van de Wnb is het verboden om dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- Op grond van artikel 3.5 lid 4 van de Wnb is het verboden om de voorplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

Onder voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vleermuizen als bedoeld in artikel 3.5 lid 4 van de Wnb vallen niet alleen de kraamverblijven, zomerverblijven, paarverblijven en winterverblijven maar ook die delen van de ecologisch functionele leefomgeving die noodzakelijk zijn voor het functioneren van de verschillende verblijfplaatsen. Dit houdt in dat essentiële vliegroutes en essentiële foerageergebieden onder de reikwijdte van de bescherming van de verblijfplaatsen vallen.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het projectgebied besproken. Hoofdstuk 3 bevat een onderzoeksopzet. Hoofdstuk 4 beschrijft de resultaten van het uitgevoerde onderzoek. De effectbeoordeling van de resultaten staat in hoofdstuk 5. Besloten wordt met hoofdstuk 6, waarin besproken wordt welke juridische vervolgstappen aan de orde zijn voor het project.

2. PROJECTGEBIED EN VOORGENOMEN WERKZAAMHEDEN

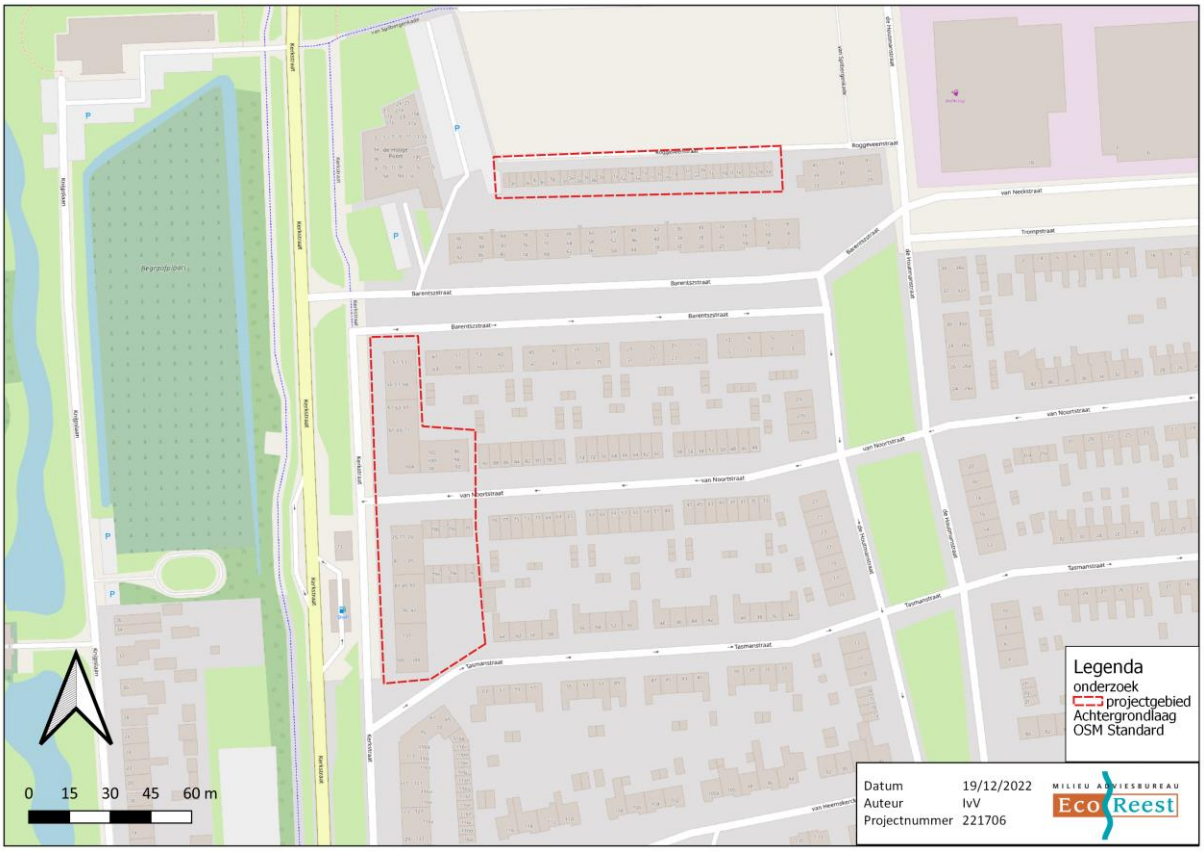
In dit hoofdstuk zijn het projectgebied en de voorgenomen werkzaamheden binnen het projectgebied beschreven.

2.1 Beschrijving projectgebied

Het projectgebied ligt in het noorden van de bebouwde kom van Hoogezand. Het betreffen appartementen aan de Kerkstraat 49 tot en met 109 (oneven) en de Van Noortstraat 92 tot en met 102 (even) en garageboxen aan de Roggeveenstraat 1a tot en met 3p en de Van Noortstraat 79a tot en met 79p (figuur 2.1).

De appartementen zijn gelegen in twee flats van vier verdiepingen. Alle appartementen hebben een balkon. De flats hebben een plat dak. De garageboxen hebben één bouwlaag en hebben een plat dak. Rondom het projectgebied is voornamelijk verharding aanwezig. Aan de achterzijde bevindt zich een grasveld en een aantal gecultiveerde plantensoorten. Oppervlaktewater is afwezig binnen het projectgebied. Figuur 2.2, 2.3 en 2.4 geven een impressie van het projectgebied.

Ten oosten van het projectgebied bevindt zich bebouwing. Ten westen van het projectgebied bevindt zich de begraafplaats “De Stille Hof”. Ten noorden en westen bevinden zich vaarten, onder ander het Kieldiep. Nog verder ten westen op ruim drie kilometer afstand bevindt zich het Foxholstermeer.

Figuur 2.1 Projectgebied (rood omlijnd).

Figuur 2.2 De appartementen aan de Kerkstraat te Hoogezand.

Figuur 2.3 De appartementen aan de Van Noortstraat te Hoogezand.

Figuur 2.4 Impressie van de garageboxen aan de Roggeveenstraat te Hoogezand.

2.2 Voorgenomen werkzaamheden en planning

De opdrachtgever is voornemens om de appartementen en garageboxen binnen het projectgebied te slopen. Met de voorgenomen werkzaamheden worden mogelijk een aantal bomen gekapt. Het betreffen enkele bomen in tuinen. De opdrachtgever is voornemens om vanaf juni 2024 van start te gaan met de sloop.

Op de vrijgekomen plaats zal nieuwbouw gerealiseerd worden. Het is op dit moment nog niet bekend hoe dat eruit zal gaan zien.

3. ONDERZOEKSOPZET

In dit hoofdstuk zijn de methoden van het veldonderzoek beschreven.

Vleermuizen

Het onderzoek is uitgevoerd conform de bepalingen uit de meest recente versie van het Vleermuisprotocol (versie 2021). Het vleermuisonderzoek heeft plaatsgevonden door middel van zeven bezoekronden, in de periode van mei tot en met september (zie tabel 3.1). De verschillende onderzoeksrondes hebben als doel de verschillende verblijfplaatsen (kraamverblijven, zomerverblijven, paarverblijven, winterverblijven) die vleermuizen door het jaar heen gebruiken in beeld te brengen. Tegelijkertijd met het onderzoek naar verblijfplaatsen zijn ook relevante aspecten van de ecologisch functionele leefomgeving onderzocht, namelijk vliegroutes en foerageergebieden.

Met behulp van een batdetector (Pettersson D240x of Anabat Scout) is de aanwezigheid van kraam-, zomer-, paar- of winterverblijfplaatsen van vleermuizen in het pand in beeld gebracht. Gedurende de bezoeken is het projectgebied onderzocht op verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen. vijf onderzoeksrondes hebben plaatsgevonden in de avonduren, na zonsondergang. twee onderzoeksronde is uitgevoerd vanaf twee uur voor zonsopkomst. Hierbij zijn geluids- en visuele waarnemingen genoteerd en ultrasone geluiden van vleermuizen opgenomen.

De onderzoeken in de kraamperiode zijn met meer veldwerkers uitgevoerd dan in de paarperiode, omdat hierbij extra is gelet op in- en uitvliegende dieren, terwijl bij het onderzoek naar paarverblijven de nadruk lag op geluidswaarnemingen (baltsgeluiden).

Analyse van opgenomen vleermuisgeluiden heeft, waar nodig, plaatsgevonden met behulp van het programma Wavesurfer of BatExplorer. Hierbij is met behulp van sonogrammen het in het veld opgenomen geluid op soort gedetermineerd.

Het onderzoek naar vleermuizen heeft op de volgende data en bij de onderstaande weersomstandigheden plaatsgevonden:

Tabel 3.1 Uitgevoerde onderzoeksronden vleermuizen

Ronde*	Datum (2023)	Zon op/onder	Begintijd	Eindtijd	Temp (°C)	Wind (Bft)	Bewolking	Neerslag	Veldwerkers
KR1	23-5-2023	21:34	21:30	00:00	10	2	licht bewolkt	droog	4
LV	14-6-2023	22:00	21:50	00:20	18	2	licht bewolkt	droog	4
KR2	27-6-2023	05:07	02:00	05:15	10	2	onbewolkt	droog	3
ZW1	12-8-2023	21:05	00:00	02:00	18	2	half bewolkt	droog	1
PA1	16-8-2023	06:14	03:10	06:20	11	1	onbewolkt	droog	3
PA2	6-9-2023	20:11	20:10	23:20	26	1	onbewolkt	droog	3
ZW2	7-9-2023	20:07	00:00	02:00	19	2	onbewolkt	droog	1

*KR: Ronde kraam- en zomerverblijfplaatsen, LV: Ronde kraam- en zomerverblijfplaatsen voor laatvlieger, PA: Ronde paarverblijfplaatsen, ZW: Ronde najaarszwerm

4. RESULTATEN VAN HET INVENTARISERENDE ONDERZOEK

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van het veldonderzoek per onderzochte soort(groep) beschreven.

4.1 Vleermuizen

4.1.1 Verblijfplaatsen

Binnen het projectgebied

Aan de Kerkstraat 75, 87 en 91 zijn invliegende en aantikkende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Aantikkende vleermuizen zijn indicatief voor de aanwezigheid van een verblijfplaats. Het gaat om één individu aan de Kerkstraat 75, één individu aan de Kerkstraat 87 en drie individuen aan de Kerkstraat 91. De verblijfplaatsen zijn waargenomen in de zomerperiode. Dit betekent dat er drie zomerverblijfplaatsen van deze soort aanwezig zijn op genoemde adressen.

Van gewone dwergvleermuis zijn zodoende 3 zomerverblijfplaatsen aanwezig.

Vooral de winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis zijn moeilijk aan te tonen. Er mag zekerheidshalve vanuit gegaan worden dat een plek die als zomerverblijfplaats van een mannetje in gebruik is, tevens ook als winterverblijf wordt gebruikt. Plekken met een paarverblijfplaats of een kraamkolonie kunnen ook als winterverblijf gebruikt worden. Binnen het onderzoeksterrein kunnen winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis niet worden uitgesloten, omdat wel zomerverblijfplaatsen aanwezig waren. Gezien het lage aantal dieren dat is waargenomen zal het niet om een massa winterverblijf gaan, maar om een verblijfplaats van één of enkele dieren.

Hoewel de invliegopeningen van alle drie de verblijven zich aan de dakrand bevindt, kunnen bij sommige panden de vleermuizen via het dak ook de open spouwmuur bereiken. Hierdoor kan niet exact worden vastgesteld of de verblijfplaats zich in het dak of de spouwmuur bevindt.

Tabel 4.1 geeft een overzicht van de waargenomen verblijfplaatsen. De exacte locaties van de verblijfplaatsen zijn op kaart weergegevens in figuur 4.1 en 4.2. Figuur 4.3 weergeeft een uitvlieglocatie van een van de zomerverblijfplaatsen.

Buiten het projectgebied

Buiten het projectgebied zijn aan de Barentszstraat 26, 31, 45 en 47, Van Noortstraat 65 en 74, en Tasmanstraat 41 in- en uitvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Het gaat om één individu per locatie, met uitzondering van de Barentszstraat 47 waar drie individuen zijn waargenomen. Hieruit wordt geconcludeerd dat op de genoemde adressen zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aanwezig zijn.

Aan de Barentszstraat 61 is een paarroepende gewone dwergvleermuis waargenomen in de paarperiode. De sociale roep kwam vanuit een holte achter de regenpijp van de woning. Hieruit wordt geconcludeerd dat zich op de genoemde locatie een paarverblijf van gewone dwergvleermuis bevindt.

Rond de Barentszstraat 62 tot en met 80 is een paarterritorium van gewone dwergvleermuis waargenomen. Dit betekent dat er een paarverblijfplaats in dit blok aanwezig is. De exacte invliegopening kon niet worden vastgesteld.

Aan de Kerkstraat 25A is in de paarperiode een sociaal roepende ruige dwergvleermuis waargenomen. Op de genoemde locatie bevindt zich zodoende een paarverblijf van ruige dwergvleermuis. De invliegopening kon niet worden vastgesteld.

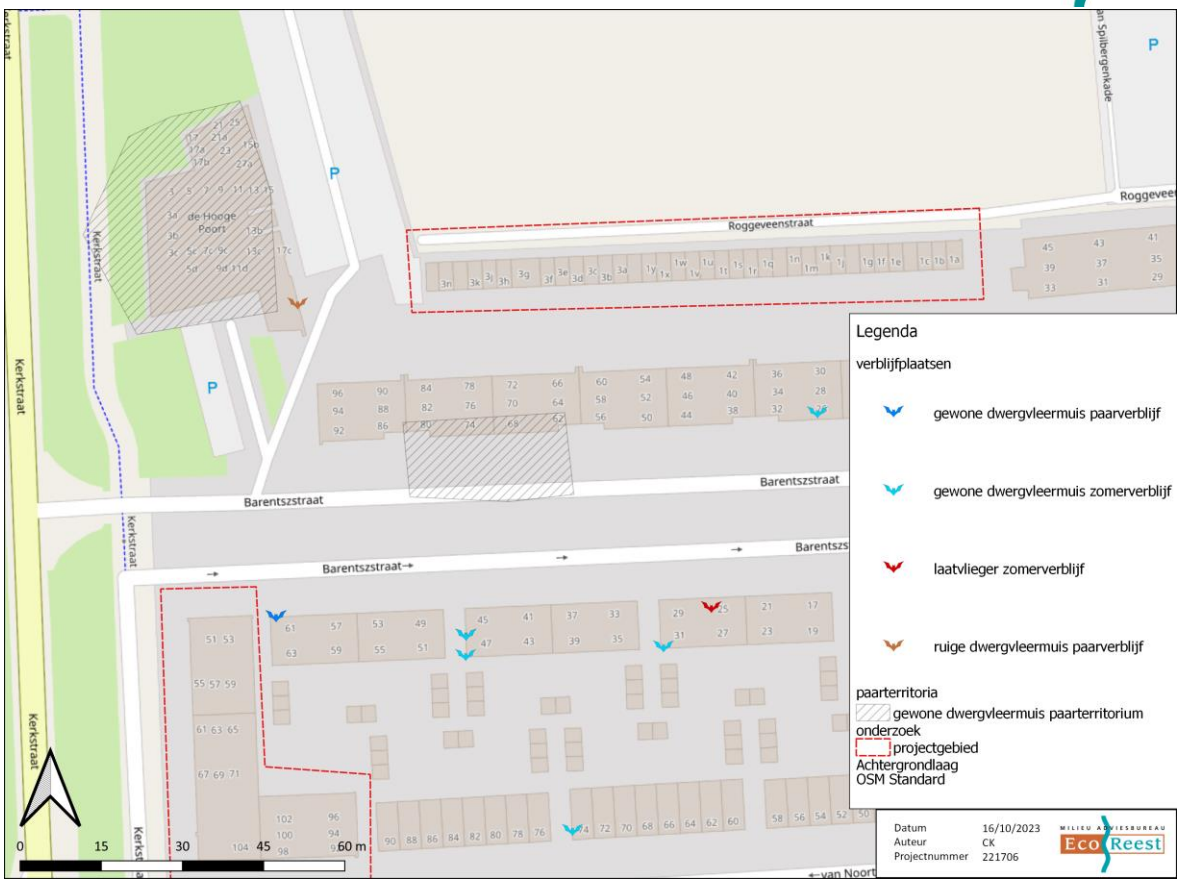
Ook is aan de Tasmanstraat 56 een invliegende dwergvleermuis waargenomen in de zomerperiode. Er kon niet worden vastgesteld of het om een gewone dwergvleermuis of een ruige dwergvleermuis gaat. Op de locatie bevindt zich zodoende een zomerverblijf van gewone of ruige dwergvleermuis.

Aan de Barentszstraat 25 is een uitvliegende laatvlieger waargenomen in de zomerperiode. Het gaat om één individu. Hieruit wordt geconcludeerd dat zich op de genoemde locatie een zomerverblijfplaats van laatvlieger bevindt.

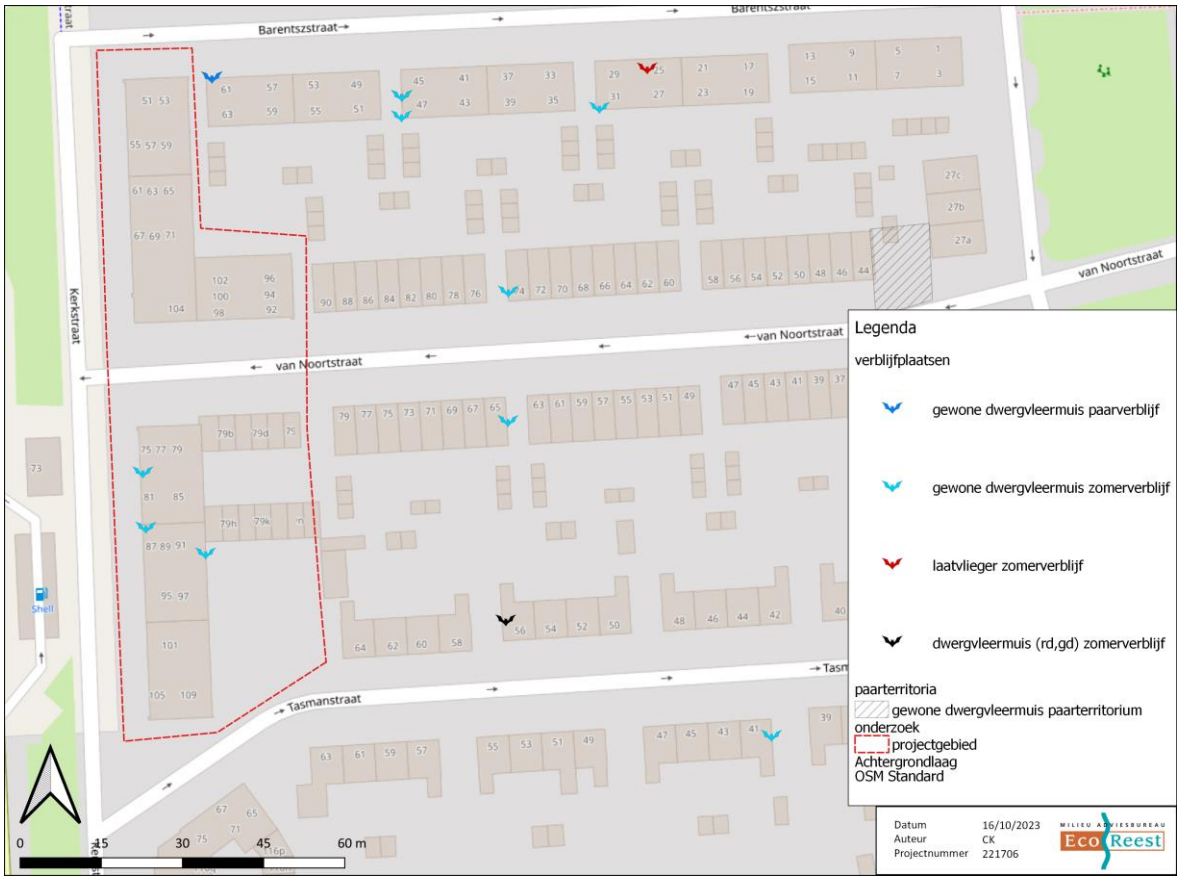
Het hoge aantal verblijfplaatsen buiten het projectgebied ten opzichte van binnen het projectgebied geeft aan dat er geschikte alternatieve verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig zijn in de omgeving van het projectgebied. Het projectgebied maakt onderdeel uit van het netwerk van verblijfplaatsen, maar betreft niet een essentiële kern van het netwerk.

Tabel 4.1 Veldbezoeken en waarnemingen vleermuizen

Ronde	Adres	Vleermuissoort	Aantal dieren	Functie verblijfplaats	Invliegopening
Binnen projectgebied					
KR2	Kerkstraat 75	Gewone dwergvleermuis	1	Zomerverblijf	Onder dakrand (figuur 4.3)
LV	Kerkstraat 87	Gewone dwergvleermuis	1	Zomerverblijf	Onder dakrand
KR1	Kerkstraat 91	Gewone dwergvleermuis	3	Zomerverblijf	Onder dakrand
Buiten projectgebied					
KR1	Barentszstraat 25	Laatvlieger	1	Zomerverblijf	Op het dak
KR1	Barentszstraat 26	Gewone dwergvleermuis	1	Zomerverblijf	Nabij regenpijp
PA2	Barentszstraat 31	Gewone dwergvleermuis	1	Zomerverblijf	Nabij dakgoot op de hoek
PA2	Barentszstraat 45	Gewone dwergvleermuis	1	Zomerverblijf	Exacte invliegopening onbekend
LV, KR2, PA2	Barentszstraat 47	Gewone dwergvleermuis	3	Zomerverblijf	Onder loodslabben en onder de dakgoot
PA1, PA2	Barentszstraat 61	Gewone dwergvleermuis	1	Paarverblijf	Nabij regenpijp
PA2	Barentszstraat 62-80	Gewone dwergvleermuis	1	Paarterritorium	Onbekend
PA2	Van Noortstraat 65	Gewone dwergvleermuis	1	Zomerverblijf	Kantpan
PA2	Van Noortstraat 74	Gewone dwergvleermuis	1	Zomerverblijf	Kantpan
KR2	Tasmanstraat 41	Gewone dwergvleermuis	1	Zomerverblijf	Derde kantpan van boven
KR2	Tasmanstraat 56	Gewone of ruige dwergvleermuis	1	Zomerverblijf	Derde kantpan van boven
ZW2	Kerkstraat 25A	Ruige dwergvleermuis	1	Paarverblijf	Onbekend

Figuur 4.1 Waarnemingen vleermuizen projectgebied noord

Figuur 4.2 Waarnemingen vleermuizen projectgebied zuid.

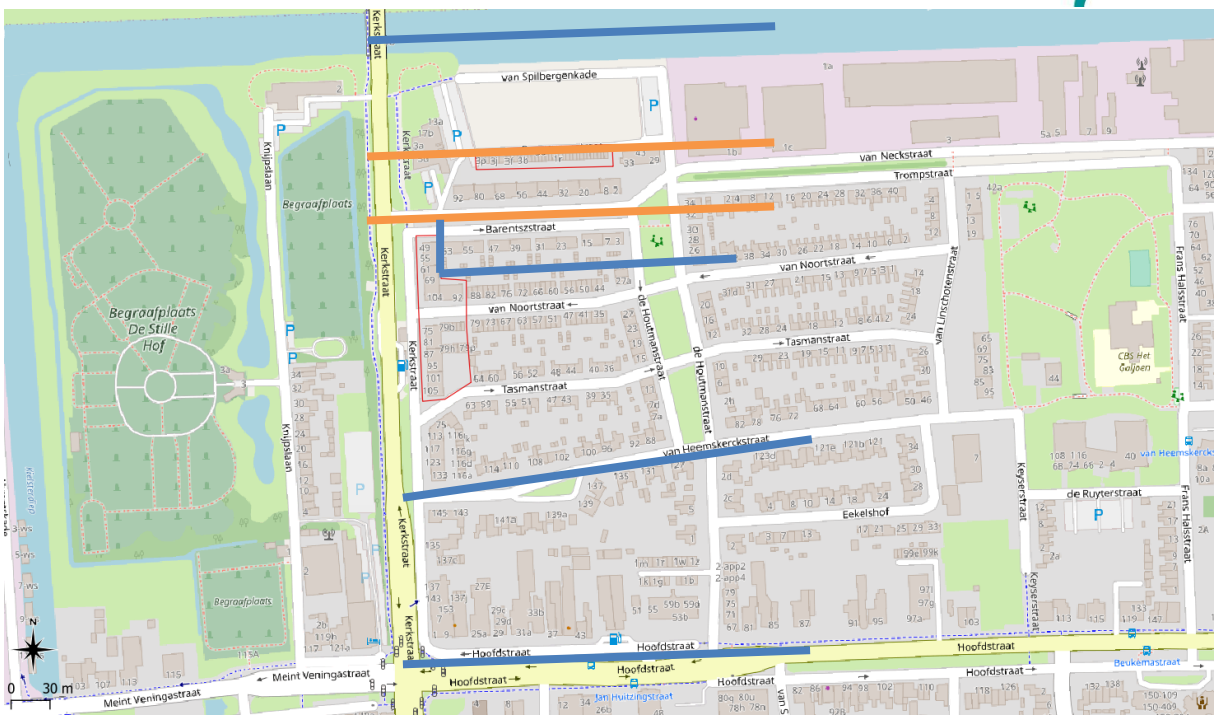
Figuur 4.3 Locatie van de invliegopening van het zomerverblijf gewone dwergvleermuis aan de Kerkstraat 75.

4.1.2 Foerageergebied

Het projectgebied wordt gebruikt om te foerageren door één individu van gewone dwergvleermuis. In de omgeving wordt gefoerageerd door gewone dwergvleermuis, bijvoorbeeld in de tuinen van de woningen. Het gaat om slechts enkele individuen. In de omgeving zijn voldoende alternatieven aanwezig, zoals de groenstrook ten oosten en de begraafplaats ten westen van het projectgebied. Er is zodoende geen sprake van essentieel foerageergebied.

4.1.3 Vliegroutes

Gedurende het onderzoek zijn gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis overvliegend waargenomen binnen en in de omgeving van het projectgebied. Deze waarnemingen zijn hoofdzakelijk langs de Barentszstraat gedaan. Het gaat om slechts enkele individuen, waardoor de locaties vermoedelijke vliegroutes binnen/langs het projectgebied betreffen (figuur 4.4, oranje lijnen). In de omgeving zijn alternatieve vliegroutes met lijnvormige elementen zoals bomenrijen voorhanden, zoals de parallelwegen en het Winschoterdiep (figuur 4.4, blauwe lijnen). Er wordt daarom binnen of rond het plangebied geen essentiële vliegroutes verwacht.

Figuur 4.4 Vermoedelijke (oranje lijnen) en alternatieve (donkerblauwe lijnen) vliegroutes voor vleermuizen binnen en in de omgeving van het projectgebied (rood omlijnd).

4.2 Huismus

Tijdens het veldonderzoek zijn geen nestplaatsen van huismussen waargenomen binnen het projectgebied.

In de omgeving van het projectgebied zijn op diverse locaties nestplaatsen van huismussen waargenomen. Hierbij zijn zowel zingende mannetjes als bezoeken aan aanwezige nestplaatsen waargenomen. In totaal zijn er 46 nestplaatsen van huismussen aanwezig in de omgeving van het onderzoeksgebied.

De tuinen binnen het projectgebied maken onderdeel uit van het foerageergebied en functioneel leefgebied van huismussen. Er zijn echter voldoende alternatieven aanwezig in de omgeving, zoals in de tuinen van de omliggende woningen, de begraafplaats ten westen en de groenstrook ten oosten van het projectgebied.

De waargenomen nestlocaties zijn op kaart weergegeven in figuur 4.5. De adressen zijn tevens opgesomd in tabel 4.2. De nestplaatsen bevinden zich onder de dakpannen.

Tabel 4.2 Overzicht waarnemingen huismus buiten het projectgebied

Ronde	Adres	Locatie nestplaatsen	Aantal nesten
HM2	Barentszstraat 13	1e rij pannen	1
HM1	Barentszstraat 29	1e rij pannen	2
HM1, HM2	Barentszstraat 33	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Barentszstraat 37	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Barentszstraat 41	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Barentszstraat 45	1e rij pannen	2
HM1, HM2	Barentszstraat 47	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Barentszstraat 49	1e rij pannen	1
HM1	Barentszstraat 51	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Barentszstraat 53	1e rij pannen	2
HM2	Barentszstraat 61	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 43	1e rij pannen	1

HM1, HM2	Van Noortstraat 47	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 48	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 50	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 52	1e rij pannen	2
HM1, HM2	Van Noortstraat 54	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 56	1e rij pannen	1
HM2	Van Noortstraat 58	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 60	1e rij pannen	2
HM1, HM2	Van Noortstraat 62	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 64	1e rij pannen	2
HM2	Van Noortstraat 65	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 66	1e rij pannen	2
HM1, HM2	Van Noortstraat 70	1e rij pannen	2
HM2	Van Noortstraat 76	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 78	1e rij pannen	1
HM1	Van Noortstraat 80	1e rij pannen	1
HM2	Van Noortstraat 80	1e rij pannen (achterzijde)	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 84	1e rij pannen	2
HM1, HM2	Van Noortstraat 86	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 86	1e rij pannen (achterzijde)	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 88	1e rij pannen	2
HM1, HM2	Van Noortstraat 90	1e rij pannen	3

Figuur 4.5. Waarnemingen nestlocaties huismus en kauw.

4.3 Gierzwaluw

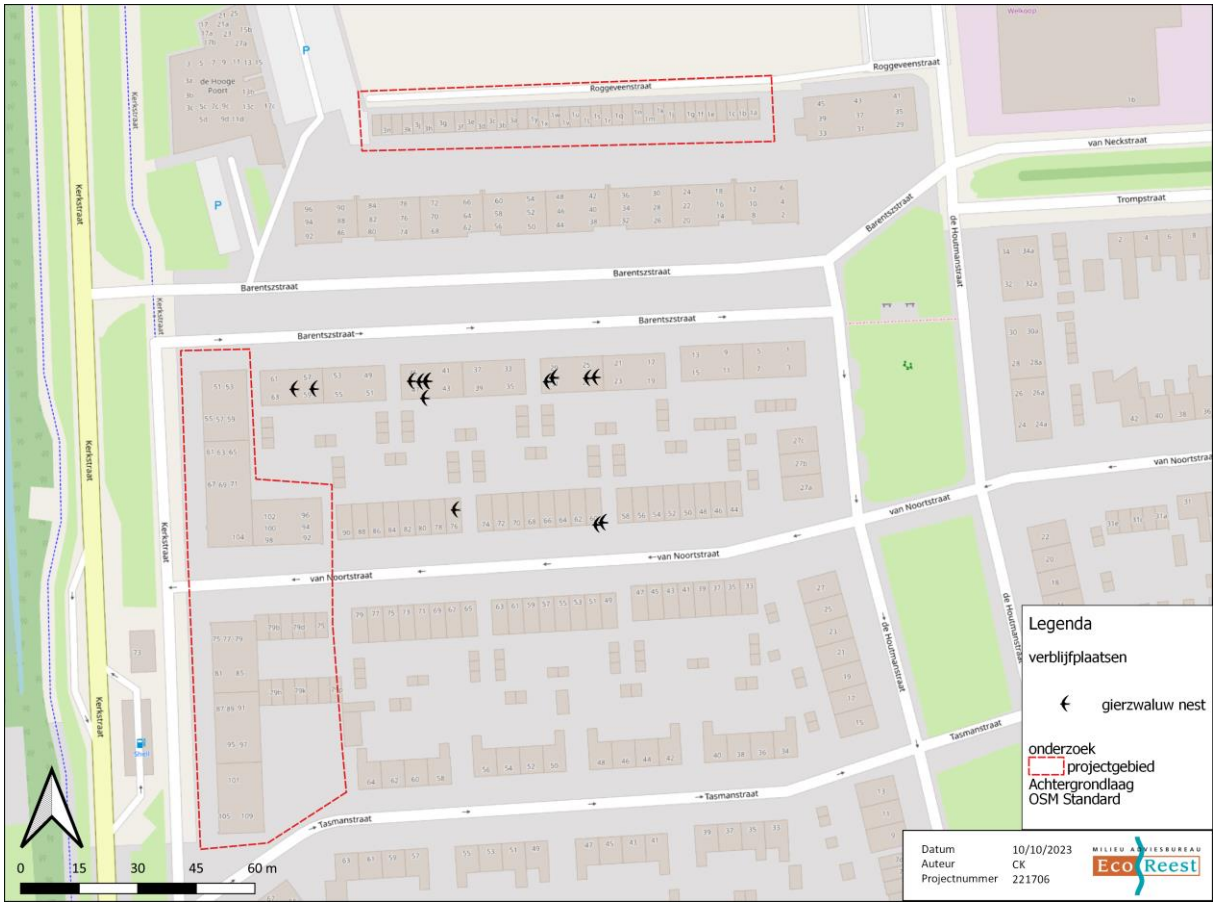
Tijdens het veldbezoek zijn geen nestlocaties van gierzwaluw binnen het projectgebied waargenomen.

Buiten het projectgebied zijn op diverse locaties in- of uitvliegende gierzwaluwen waargenomen. Hieruit wordt geconcludeerd dat er dertien nestplaatsen van gierzwaluw in de omgeving van het onderzoeksgebied aanwezig te zijn. Daarnaast zijn er in en direct rond het projectgebied circa 25 tot 30 foeragerende gierzwaluwen waargenomen. Deze vertoonden meer binding met het gebied ten zuiden van het projectgebied dan met de woningen binnen het projectgebied. Vermoedelijk bevinden zich meer gierzwaluwnesten aan de Van Heemskerckstraat.

De waargenomen nestlocaties zijn op kaart weergegeven in figuur 4.6. De adressen zijn tevens opgesomd in tabel 4.3. De nestplaatsen bevinden zich onder ventilatiepannen, nokvorst, dakpannen en bij de ontluchtingspijp.

Tabel 4.3 Overzicht waarnemingen gierzwaluw buiten het projectgebied

Ronde	Adres	Locatie nestplaatsen	Aantal nesten
GZ3	Barentszstraat 27	Ventilatiepan	2
GZ2	Barentszstraat 31	Ventilatiepan	2
GZ3	Barentszstraat 45	Nokvorst	1
GZ1, GZ3	Barentszstraat 47	Ventilatiepan	2
GZ3	Barentszstraat 47	1e rij pannen	1
GZ3	Barentszstraat 59	Ventilatiepan	1
GZ3	Barentszstraat 59	Bij zwarte ontluchtingspijp	1
GZ2, GZ3	Van Noortstraat 60	Op de hoek bij de dakgoot en onderste pan	1
GZ1	Van Noortstraat 60	1e rij pannen	1
GZ1	Van Noortstraat 76	Dakpan	1

Figuur 4.6 Waarnemingen nestlocaties gierzwaluw.

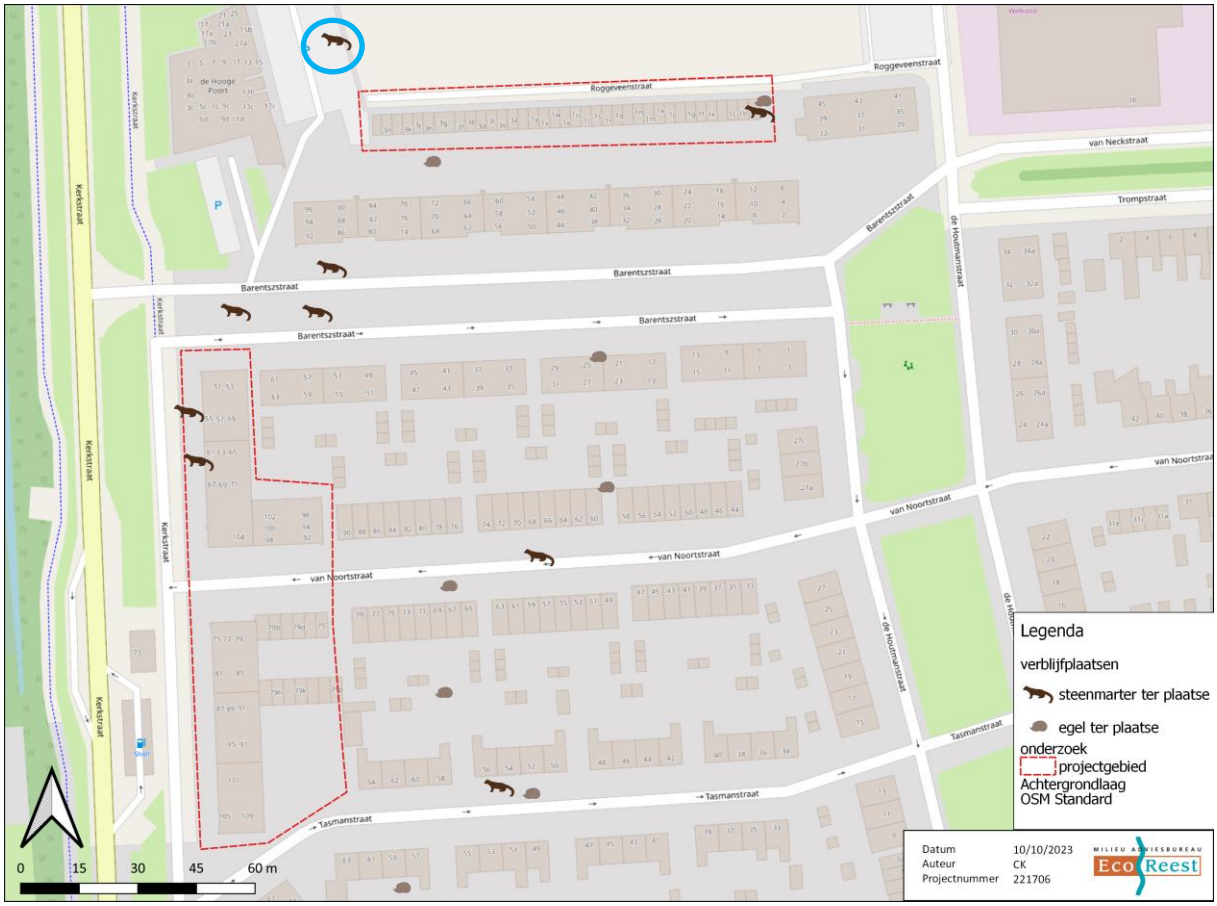
4.4 Overige waarnemingen

4.4.1 Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het onderzoek naar vleermuizen zijn enkele waarnemingen van steenmarter ter plaatse van het projectgebied gedaan (figuur 4.7). Het betreft enkele individuen welke zich door het projectgebied verplaatsen.

Ten noorden van het projectgebied is ter hoogte van de Kerkstraat 7A een verblijfplaats van steenmarter waargenomen in enkele holle boomstammen die ter plaatse aanwezig waren (figuur 4.8 en 4.9). De waargenomen steenmarters binnen het projectgebied zijn mogelijk gebonden aan deze verblijfplaats en maken gebruik van het projectgebied als foerageergebied. De werkzaamheden tasten deze verblijfplaats niet aan.

Tijdens de veldbezoeken zijn ook enkele egels foeragerend rond het projectgebied waargenomen (figuur 4.7). Egel is in provincie Groningen in voorliggende situatie vrijgesteld van de verbodsbepalingen. Bovendien zijn in de omgeving van het projectgebied alternatieve foerageerlocaties aanwezig voor zowel egel als steenmarter, zoals de groenstrook ten oosten of de begraafplaats ten westen van het projectgebied. Het projectgebied betreft zodoende geen essentieel foerageergebied voor grondgebonden zoogdieren.

Figuur 4.7 Waarnemingen van steenmarters en egel ter plaatse. Het verblijf bevindt zich op de locatie van de blauwe cirkel.

Figuur 4.8 Tijdens de veldbezoeken is een verblijfplaats van steenmarter waargenomen buiten het plangebied.

Figuur 4.9 De verblijfplaats bevindt zich in enkele boomstammen die ter plaatse aanwezig zijn.

4.4.2 Niet-jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek zijn buiten het projectgebied drie nesten van kauw waargenomen op de schoorstenen van de woningen aan de Van Noortstraat 55 en 61 en de Tasmanstraat 43. Tabel 4.4 en figuur 4.10 geven een overzicht van deze waarnemingen. Alle nesten zijn tijdens het broedseizoen beschermd en mogen dan niet worden verwijderd of beschadigden ook niet worden verstoord als dit een verlaagd broedsucces tot gevolg heeft.

Ook hanteert de provincie Groningen het beleid dat essentiële nesten niet weggenomen mogen worden. Als een vogel jaarlijks terugkeert naar hetzelfde nest, moet deze in staat blijven om zijn eerder verlaten nest weer te kunnen betrekken. Indien ecologisch wordt gemotiveerd dat een vogel in de directe omgeving geen andere nestgelegenheden heeft, wordt het nest beschouwd als essentieel en daarmee jaarrond beschermd. De provincie Groningen hanteert geen lijst van vogels met een jaarrond beschermd nest, maar erkent de lijsten van andere bevoegde gezagen als hulpmiddel om de essentie van een nest aan te kunnen tonen.

Het functionele leefgebied van kauw bestaat uit nestgelegenheid in en rond bebouwing, zoals in dakgoten of schoorstenen, en foerageergebied, zoals weilanden, wegbermen, en parken of plantsoenen binnen de bebouwde kom. Ook hebben ze opgaand groen zoals bomen nodig om in te schuilen en vanaf te observeren. Binnen het projectgebied is geschikte nestgelegenheid en opgaand groen aanwezig. Foerageergebied is te vinden in de omgeving, zoals de groenstrook ten oosten of de begraafplaats ten westen van het plangebied. In de omgeving van het plangebied is ook alternatief nestgelegenheid aanwezig voor kauw, zoals de omliggende bebouwing in de wijk.

Als gevolg van de werkzaamheden kan verstoring van de nestlocaties plaatsvinden. Gezien het lage aantal nestplaatsen in de omgeving van het projectgebied en de goede geschiktheid van de omgeving voor deze soort, is voldoende alternatieve nestgelegenheid beschikbaar en zijn deze nestplaatsen daarom niet jaarrond beschermd.

Tabel 4.7 Overzicht waarnemingen nestlocaties kauw

Ronde	Adres	Locatie nestplaatsen	Aantal individuen
GZ1	Van Noortstraat 55	Bij de schoorsteen	1
HM1	Van Noortstraat 61	Bij de schoorsteen	1
GZ2	Tasmanstraat 43	Bij de schoorsteen	2

Figuur 4.10. Waarnemingen nestlocaties kauw en huismus.

5. EFFECTBEOORDELING

In dit hoofdstuk wordt beoordeeld welke effecten de voorgenomen werkzaamheden hebben op de binnen de projectlocatie aanwezige wettelijke beschermde soorten. De resultaten worden behandeld per soort(groep).

5.1 Functie van het projectgebied voor vleermuizen en effectbeoordeling

Het vleermuisonderzoek heeft duidelijk gemaakt dat er in het onderzoeksgebied drie verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aanwezig zijn. Zie tabel 5.1 voor een overzicht van de aangetroffen verblijfplaatsen.

In het onderzoeksgebied zijn drie zomerverblijfplaatsen aanwezig. Deze verblijfplaatsen bevinden zich vermoedelijk in het dak, maar mogelijk kunnen de vleermuizen ook via het dak de spouw bereiken. Dit betekent dat het onderzoeksgebied onderdeel uitmaakt van het netwerk en leefgebied van vleermuizen waar gedurende de zomer en mogelijk de winter gebruik van gemaakt wordt. Alle verblijfplaatsen van vleermuizen zijn essentieel en jaarrond beschermd.

Het projectgebied maakt ook onderdeel uit van foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen. In de omgeving zijn voldoende alternatieven aanwezig.

De voorgenomen werkzaamheden (sloop) zullen tot gevolg hebben dat deze verblijfplaatsen zullen worden vernietigd. Mogelijk worden enkele bomen in de tuinen gekapt, waardoor foerageergebied wordt aangetast. Het betreft geen essentieel foerageergebied.

Tabel 5.1 Resultaten vleermuisonderzoek en beoordeling overtreding Wet natuurbescherming

Soort	kraamverblijf	zomerverblijf	paarverblijf	winterverblijf	overtreding Wnb
Gewone dwergvleermuis	0	3	0	Mogelijk	Ja

5.2 Conclusie effectbeoordeling vleermuizen

Bij de voorgenomen sloopwerkzaamheden worden verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis beschadigd, vernield en verstoord.

Hiermee is sprake van een overtreding van artikel 3.5 (2^{e} en 4^{e} lid) van de Wnb.

6. JURIDISCHE VERVOLGSTAPPEN

De voorgenomen werkzaamheden zullen tot gevolg hebben dat er verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming worden overtreden. Voor het wegnemen of verstoren van een functionele verblijfplaats van gewone dwergvleermuis is een toestemming in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk. Deze toestemming kan in principe op twee manieren geregeld worden:

1) Door te werken volgens de voorschriften van een geldige gedragscode. Voor woningcorporaties (en voor hun aannemers) is de Aedes gedragscode (2023) beschikbaar. Deze kan onder voorwaarden toegepast worden, en dan is geen ontheffingsaanvraag nodig. Dat scheelt proceduretijd en legeskosten. Het verlicht niet de verplichte mitigatie, ecologische begeleiding en natuurinclusieve werkwijze.
2) Door een ontheffing te aan te vragen.

In de volgende paragraaf volgt als eerste de toets of de Aedes Gedragscode toepasbaar is.

6.1 Toets toepasbaarheid Aedes Gedragscode

De gedragscode is toepasbaar voor specifieke werkzaamheden, specifieke soorten en typen en aantallen verblijfplaatsen van deze soorten, mits projecten relatief kleinschalig zijn. Onderstaand wordt de bruikbaarheid van de gedragscode op deze verschillende criteria beoordeeld.

Werkzaamheden
De gedragscode is toepasbaar voor specifieke werkzaamheden met als doel onderhoud, verduurzaming en renovatie. Werkzaamheden welke hieronder vallen zijn onder andere onderhoud aan gevels, daken en goten, schilderwerk, aanbrengen van isolatie, vervangen van kozijnen, gevelbetimmering en dakbedekking en het plaatsen van zonnepanelen.

De voorgenomen werkzaamheden voor het beoogde plan zijn volledige sloop van de bestaande woningen, alvorens nieuwbouw te realiseren. De gedragscode is op basis van de werkzaamheden **niet** toepasbaar voor dit voorliggend project.

6.2 Ontheffing

Gedeputeerde Staten kan onder Artikel 3.8 lid 5 een ontheffing verlenen. Dit kan alleen indien er sprake is van een zogenaamd wettelijk belang. Voor vleermuizen kan ontheffing niet alleen worden verleend worden op grond van het belang van volksgezondheid, openbare veiligheid, veiligheid van het luchtverkeer, of in het belang van flora en fauna, maar ook op grond van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.
Voorwaarde voor het verkrijgen van een ontheffing is verder dat er geen andere bevredigende oplossing is (de alternatieven toets) én er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (art. 3.8).

Een ontheffingsaanvraag wordt onderbouwd met een activiteitenplan. Een activiteitenplan omvat een beschrijving van:

- De alternatieventoets: waarom vinden de werkzaamheden op de gekozen wijze en locatie plaats;
- Het wettelijke belang: welk doel wordt met de uitvoering van het project bereikt;
- De beoordeling van de gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten;

- De wijze waarop en de aantallen waarmee de vervallen verblijfplaatsen worden gemitigeerd en gecompenseerd;
- De wijze waarop bij de uitvoering van de werkzaamheden rekening gehouden wordt met de aanwezigheid van de beschermde soorten.

Termijn
De officiële termijn voor het verkrijgen van een besluit van de provincie ten aanzien van de Wet natuurbescherming is dertien weken, met een mogelijkheid tot verlenging van zeven weken. Als de Omgevingswet van kracht is worden deze termijnen acht weken, met mogelijke verlenging van zes weken. Overigens zijn dit geen fatale termijnen en blijkt in de praktijk dat er rekening gehouden moet worden met termijnen van 20 tot 40 weken.
Gezien de lange afhandeltijd én de tijd die nodig is als gewenningsperiode voor mitigerende maatregelen tijdens de ecologisch relevante periode of voor een op kwetsbare periodes aangepaste planning, wordt geadviseerd dit ruim voor het uitvoeren van de werkzaamheden te doen.

6.3 Mitigerende en compenserende maatregelen

Als beschermde verblijfplaatsen worden aangetast of vernietigd moeten deze worden vervangen. Dat betekent dat er alternatieve verblijfplaatsen moeten worden aangeboden. Het aantal vervangende verblijfplaatsen is altijd groter dan het aantal verblijfplaatsen dat vervalt. Dit is om dieren voldoende kans te geven de alternatieven te vinden. De alternatieve verblijfplaatsen (veelal in de vorm van kasten) moeten ruim voor de start van de werkzaamheden worden aangeboden, omdat er rekening gehouden moet worden met een gewenningsperiode in de ecologisch relevante periode. Dit houdt in dat vervangende verblijfplaatsen aanwezig moeten zijn in de periode dat ze normaalgesproken door de dieren gebruikt worden. In de praktijk gaat het om enkele maanden tot een half jaar.

Naast de tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen moeten ook permanente voorzieningen worden gerealiseerd.

6.3.1 Ecologische begeleiding

De concrete uitwerking van de vereiste mitigerende en compenserende maatregelen vindt plaats in het activiteitenplan. Doorgaans wordt in de ontheffing als voorwaarde opgenomen dat de werkzaamheden plaatsvinden onder begeleiding van een ecologisch deskundige.
De ecologisch deskundige adviseert op grond van de ontheffing over:

- geschikte locaties voor de alternatieve voorzieningen, en wijze van plaatsing.
- welke maatregelen nodig zijn voor aanvang of tijdens het project, zoals aanpassing van de planning aan kwetsbare periodes of gewenningstijden voor de alternatieve voorzieningen.
- hoe en wanneer de gebouwen/woningen ongeschikt gemaakt (‘natuurvrij’) kunnen en moeten worden voor de soorten. Dit vindt plaats voorafgaand aan de werkzaamheden, maar na ontvangst van de ontheffing.

6.3.2 Bescherming vogels tijdens het broedseizoen

Tijdens het broedseizoen zijn alle broedende vogels en hun nesten beschermd. Daarom heeft het zin om zoveel mogelijk werkzaamheden buiten het broedseizoen te laten plaatsvinden. Voor het broedseizoen wordt in principe de periode van 1 maart tot 1 september aangehouden, maar dit zijn geen harde grenzen. Bepalend is of er broedgevallen aanwezig zijn, en dit is afhankelijk van de soort en van klimatologische omstandigheden, die van jaar tot jaar verschillen.

Het is vaak niet mogelijk alle werkzaamheden buiten het broedseizoen te laten plaatsvinden. Dat betekent dat er voorafgaand en/of tijdens de werkzaamheden rekening gehouden moet worden met de aanwezigheid van deze nesten.

Er zijn verschillende mogelijkheden om hier invulling aan te geven. Het is altijd maatwerk en ter beoordeling aan een deskundig ecoloog, en het kan niet uitgevoerd worden zonder ecologische begeleiding.

Opties kunnen zijn:

- Voorafgaand aan het broedseizoen potentiële nestlocaties ongeschikt maken en houden;
- Voorafgaand aan het broedseizoen het werk opstarten en zorgen dat er continu doorgewerkt wordt;
- Ander maatwerk (locatiespecifiek) op basis van ecologische begeleiding.

In alle gevallen is het noodzakelijk dat een ecologisch werkprotocol wordt opgesteld en dat een deskundig ecoloog de projectlocatie vrijgeeft voor de werkzaamheden.

6.4 Zorgplicht

Wij merken op dat te allen tijde de zorgplicht blijft gelden. Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet.

6.5 Conclusies

Er zijn wel verblijfplaatsen en de werkzaamheden leiden tot overtreding van de verbodsbepaling.

Soort	Verblijven	overtreding Wnb
Gewone dwergvleermuis	3 zomerverblijven	Ja

Bij de voorgenomen werkzaamheden komen deze verblijfplaatsen te vervallen.

De gedragscode van Aedes is niet toepasbaar. Er moet een ontheffing worden aangevraagd. Dat betekent dat er een activiteitenplan moet worden opgesteld, met daarin opgenomen een mitigatie- en compensatieplan.

6.6 Verantwoording

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eco Reest BV aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies, indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten van deze rapportage, zonder verwijzing naar de volledige rapportage. Bovendien aanvaardt Eco Reest geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora en fauna.

LITERATUURLIJST

Boeken / documenten

AEDES (2023) Gedragscode soortenbescherming voor woningcorporaties.

Netwerk Groene Bureaus, werkgroep 'Standaarden en protocollen' (2017).
Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming, versie juli 2017

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017) Vleermuisprotocol 2021, januari 2021

Websites

Website provincie Groningen
www.BIJ12.nl
www.vleermuis.net
www.zoogdiervereniging.nl